

О. Мишанич науково-організаційній роботі як заступник академіка-секретаря Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України. Особливо в ті роки він опікувався великим міжнародним проектом “Гарвардська бібліотека давнього українського письменства”, де був заступником голови редакційної колегії (очолював колегію Омелян Прицак). У 1990-х роках підняло голову політичне русинство, і Олекса Мишанич став найактивнішим захисником українського Закарпаття від інспірованих зовні антидержавних сил.

Словом, роботи в Олексі Васильовича не бракувало. Але завдяки надзвичайній організованості та пунктуальності він устигав скрізь. Свої планові та позапланові наукові аркуші вчений писав рано-вранці, виробивши з молодих років звичку прокидатися не пізніше шостої та відразу братися до роботи. Його стиль роботи позначався й на ефективності відділу давньої української літератури. Усе виконувалося чітко і вчасно. Пригадую, як упродовж 1994 – 1995-го років один за одним, а головне – вчасно, захистили свої кандидатські дисертації троє наших аспірантів: Мирослава Андрущенко (Шевчук), Ольга Циганок (Савчук) та Михайло Назарук. Тому коли прийшов 1996-й – рік мого закінчення аспірантури – я не міг підвести свого наукового керівника і порушити традиції відділу: захистив роботу в грудні цього року. До речі, на захисти робіт із давньої української літератури до Інституту літератури традиційно з’їжджалися медієвісти з багатьох університетів. Це були вихованці нашої академічної школи медієвістики, у більшості своїй – учні О. Мишанича та В. Кречотня. Ці великі вчені не просто створили наукову школу, вони сформувавши систему розвитку академічної медієвістики, яка успішно функціонує сьогодні.

Отримано 22 лютого 2018 р.

м. Київ

ЛИСТИ П. П. ОХРІМЕНКА ДО О. В. МИШАНИЧА (1985 – 1997 РОКИ)

Співпраця П. Охріменка та О. Мишанича розпочалася в першій половині 1980-х років, у рамках підготовки до відзначення 800-річчя “Слова о полку Ігоревім”.

Охріменко Павло Павлович (1919 – 1997) – український літературознавець, фольклорист, білорусист, доктор філологічних наук, академік АН Вищої школи України, член Спілки письменників України, знавець і дослідник “Слова о полку Ігоревім”. Він автор 54 книжок, брошур, монографій, посібників, методичних рекомендацій із питань літератури, фольклористики, етнографії, історичної писемності, краєзнавства. Будучи професором Сумського педінституту ім. А. С. Макаренка, П. Охріменко виношував ідею організації республіканського центру з вивчення проблем “Слова...” на базі цього навчального закладу. Йому вдалося здійснити свій задум – у першій половині 1990-х років такий центр було сформовано і він почав діяти. Водночас учений намагався залучити до спільної роботи науковців, яким була близька ця ідея – як з України, так і з Росії й Білорусі, а починаючи з 1990-х років – і з далекого зарубіжжя. У першій половині 1990-х років, завдяки посередництву О. Мишанича, активну участь у роботі словознавчих конференцій брав професор Гарвардського університету О. Прицак. Вагомий внесок у роботу центру зробив С. Воїнов (його ім’я неодноразово згадується в листах П. Охріменка) – дослідник “Слова...”, ентузіаст і колекціонер із Новгород-Сіверського.

Листи П. Охріменка до О. Мишанича можуть бути цікавими для науковців, які займаються проблемою “Слова о полку Ігоревім”. Тут можна знайти багато ідей для наукової роботи, що стосуються теми “Слова” і якими професор Сумського педінституту щедро ділився з колегою з Києва. Листування двох учених тривало з

1983 по 1997 рік і складається (з боку П. Охріменка) з 38 листів та кількох листівок і запрошень на конференції.

3.VIII.85

Дорогий Олексо Васильовичу!

Повідомляю, що про конференцію по “Слову” уже є домовленість. Тема – “Слово...” і наша современность”. Дуже хотілося б, щоб Ви виступили з доповіддю “Отличительные черты (особенности) современных переводов “Слова” (укр., рос. і білор., а можна тільки укр.). Тези треба надіслати до 1-5. IX, бо часу вже мало зостається, а треба ще й друге робити... Розмір – до 4 стор. (рос. мовою, а доповідь – укр. мовою).

Може, М. Жулинський¹ теж дав би згоду виступити у нас (напр. про відтворення образу автора “Сл.” в сучасній літ. або про творче використання “Сл.” в сучасній укр. прозі)? Може, згодився б сказати слово про “Слово” і Г. Сивокінь². Було б добре, якби він зробив виступ про сприйняття (побутування) “Сл.” в робітничо-селянському середовищі у наш час чи щось у цьому роді. Передайте, будь-ласка, цим товаришам мою просьбу (від імені оргкомітету) і вітання.

Конференцію думаємо влаштувати в кінці вересня – першій половині жовтня. Планується екскурсія (і виїзні засідання) в Путивль і Новгород-Сіверський.

До 25.VIII буду в Щорсі (адреса на конверті). Буду чекати відповіді.

З побажанням добра і успіхів

П. Охріменко.

23.II.88

Шановний Олексо Васильовичу!

Чому не відповідаєте на мого листа, а саме на питання: чи згодні виступити на словознавчій конференції з доповіддю “Наслідки вивчення “Слова” на Україні з нагоди його 800-річного ювілею” (назва приблизна) і повідомленням (чи доповіддю, але в співавторстві) “Нові східнослов'янські переклади “Слова”, опубліковані в зв'язку з його 800-річчям” (співавтором міг би бути хтось із Ваших співробітників чи хто-небудь з білоруських літераторів, який міг би охарактеризувати переклад Р. Бородуліна³)?

Конференція планується на початок жовтня. Тези (як і доповіді) можна готувати на любій східнослов'янській мові), – начальство дає згоду друкувати їх на трьох мовах. Тези (до 3-х стор. маш.) слід надіслати до 1 червня.

Буду чекати Вашої відповіді, щоб знати, як далі планувати роботу.

Відзив на автореферат М. П. Корпанюка⁴ надіслав у Ваш відділ (так просив зробити дисертант).

З побажаннями усього доброго

П. Охріменко.

P.S. Конференція планується як перша по лінії семінарію (про що ми домовлялися в Києві і Переяславі). Тема – наслідки і перспективи вивчення “Слова” у зв'язку з його 800-річчям.

1) Бажано, щоб Ви підготували тези укр. мовою.

¹ Жулинський Микола Григорович (нар. 1940) – академік, директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України.

² Сивокінь Григорій матвійович (1931 – 2014) – український літературознавець, доктор філологічних наук.

³ Бородулін Ригор Іванович (1935 – 2014) – білоруський поет, есеїст, перекладач.

⁴ Корпанюк Микола Павлович (нар. 1950) – доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України.

27.III.88

Доброго здоров'я Вам, шановний Олексю Васильовичу!

24-25 березня був у Києві і дізнався, що Ви поміняли місце мешкання, а тому, мабуть, і не відповіли на мої два листи, які я направив на стару адресу...

Мені конче треба знати, чи Ви не передумали – чи зможете виступити на початку жовтня на нашій словознавчій конференції з доповіддю “Наслідки вивчення “Слова...” на Україні з нагоди його 800-річчя” (назва умовна) і повідомленням у співавторстві – про нові переклади цього твору рос., укр. і білоруською мовами (що з'явилися теж до ювілею). У співавторстві тому, що двічі “фігурувати” самостійно в збірникові тез не дозволяють. Мені хотілося б, щоб Ви зробили огляд перекладів укр. і рос. мовами, а білоруською – Ваш співавтор. Якщо не перечите, я підшукаю співавтора-білоруса (який зробить оцінку перекладу Р.Бородуліна), – і тези цього повідомлення будуть належати Вам і співавтору-білорусу.

Тези будуть друкуватися на 3-х східнослов'янських мовах. Пишіть укр. мовою, до 3-х стор. Тези треба підготувати до 1 червня, щоб встигнути з друком.

А головне – хотів Вас щиро привітати з наданням звання лауреата. Подальших Вам успіхів!

Чекаю відповіді!

З вітанням

П. Охріменко.

6.V.88

Шановний Олексю Васильовичу!

Тези Вашого виступу одержав. Дякую. Складені вони добре, хоча й стисло. У мене виникло лише одне питання: як по батькові (хоча б ініціали) В. Осипчука¹? Повідомте, будьте ласкаві.

Ще одне. А де Ваша частина тез про укр. переклади “Слова”, які з'явилися в останні 10-12 років? Хоча б на одну сторінку. Такий огляд потрібен (з самими загальними оцінками). Російська і білоруська частини вже є. Чекаю Вашої.

Другий примірник повертаю, – досить одного (все будемо переписувати на одній машинці).

Ще одне: сповістіть, будьте ласкаві, всі Ваші “титули” (адже тепер якісь нові ввели). Для програми.

З повагою

І щирою прихильністю

П. Охріменко.

1.VII.88

Шановний Олексю Васильовичу!

З інформації ЛУ від 30.VI дізнався про цікавий симпозиум-діалог в Інституті літератури. Жаль, що він мав обмежений характер.

Розумію, наскільки ви завантажені працею. Тому більше не турбую питаннями нашої скромної конференції, – вже все улагоджено.

Надсилаю нову публікацію по “Слову” В. Белікова (Білика), вірніше, про Тьмуторокань. Може переглянете.

З повагою

П. Охріменко.

¹ Очевидно, ідеться про Василя Осипчука (нар. 1949) – літературознавця, поета, критика, пісняра, члена Спілки письменників України.

16.IX.88

Шановний Олексю Васильовичу!

Наша конференція має відбутися 4-6 жовтня. Через днів 2-3 надішлю програму і запрошення. Дуже прошу прийти до нас хоч на день – на відкриття конференції (5.X). Для нашої провінції це буде подія. Крім того, треба б обміркувати деякі питання спільної роботи, мого нового стажування, аспірантських справ і т.д. Отже, уклінно запрошуємо!

Щиро

П.Охріменко.

29.IV.89

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Нечекано мені виділяють путівку в санаторій як переможцеві соцзмагання на факультеті... Через це в цьому навчальному році підвищуватись не буду (не зможу), а через мене – й дружина (не хочеться залишати квартиру без нагляду). Думаємо перенести підвищення на майбутній навчальний рік (О. Г.¹ на вересень-жовтень, а мені – на наступну весну). Безумовно, будемо розраховувати на Вашу допомогу, якщо не зміниться ситуація.

Вітаю Вас зі всіма весняними святами. Бажаю щонайкращого!

Щиро

П. Охріменко.

P.S. "Літопис руський" – книга чудова. Особливо, якщо врахувати ситуацію...

12.VI.89

Щирошановний Олексю Васильовичу!

На жаль, на Сквородинські читання не зможу приїхати, – зайнятий на держіспитах. Крім того, 15-19.VI маю виступати на шевченківській конференції по лінії Товариства пам'яток. В Києві буду 15.VI, може, заскочу до Вас в Інститут. З повагою і найкращими побажаннями

П. Охріменко.

7.X.89

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Нагадую: в травні 1990 р. у нас (в Сумах) має відбутися чергова конференція, присвячена проблемам "Слова" (тема: причини виникнення "Слова" і сутність відтворених у ньому історичних причин). Ви дали згоду підготувати доповідь "М. С. Грушевський про причини виникнення "Слова" і сутність відтворених у ньому історичних причин". Тези треба надіслати до 1 листопада (щоб вчасно підготувати збірку). Згода?

Запрошую Корпанюка, Ісиченка та ін., а також Пушика і Пінчука... хай буде "плюралізм думок"!

Зі щирою повагою

П.Охріменко.

P.S. Хотіли було оформити О. Г. стажування при нашому відділі на вересень ц.р., але десь загубилося відношення...

¹ О. Г. (і далі в тексті) – Ольга Григорівна Охріменко – дружина П. П. Охріменка.

12.XI.89

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Чекаю Ваших тез. Уже надіслали П. П. Толочко¹, М. Ф. Гетьманець² та інші товариші. Час приступати до підготовки їх до друку.

Назву конференції дамо таку, як ми вирішили: Історизм і обставини виникнення “Слова...”

З підготовкою конференції чимало клопоту. Треба провести її на належному рівні.

З побажанням усього кращого

П. Охріменко.

4.XII.89

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Дякую за повідомлення про підготовку сквородинського збірника і запрошення до “круглого столу” по українському барокко.

У свій час я виступав з доповіддю “Г. С. Сковорода і російська та білоруська літератури”. На цю ж тему можу підготувати і статтю до збірника. Тему можна дещо й скоротити (напр.: “Відгомін творчості Сковороди в російській і білоруській літературах”), але, мабуть, хай залишається ширшою, об’ємнішою за змістом.

Для “круглого стола” хотів би запропонувати виступ на тему “Про обставини формування (появи) українського барокко і стимули його впливу на білоруську та російську барочну літературу”. Знову ж таки тему цю теж можна звужити (розрахувати на два виступи; водорозділом між ними є сполучник “і”), але краще, мабуть, залишити її об’ємнішою. А яка Ваша думка і порада?

Готую тези доповідей словознавчої конференції. Прошу повідомити, який гриф (крім нашого інституту і обл. т-ва пам’яток) давати від АН: Інституту літ. ім. Т. Г. Шевченка чи Відділу давньої літератури цього і-ту? Якої Ви думки? Може погодити питання з М. Г. Жулинським? Якщо треба, то, будьте ласкаві, зробіть це.

Нарешті, чи згодні Ви бути членом оргкомітету (заступником голови) конференції?

З пошаною

П. Охріменко.

10.II.90

Дорогий Олексю Васильовичу!

Під час телефонної розмови Ви зазначили: “Сковородинський збірник горить...”. Як це розуміти? Може, не вистачає матеріалів? Якщо так, то можна запропонувати на розгляд редколегії збірника ще статтю Ольги Григорівни “Григорій Сковорода і світова література”. Вона (як і моя стаття) має оглядово-синтетичний характер. Правда, О. Г. на республіканській сквородинській конференції не виступала, але читала цю доповідь на науковій конференції в Сумах. Словом, якщо така робота потрібна – негайно сповістіть, будь-ласка.

Зі щирою повагою

П. Охріменко.

¹ Толочко Петро Петрович (нар. 1938) – академік, директор Інституту археології НАН України (1987 – 2017).

² Гетьманець Михайло Федосійович (нар. 1923) – доктор наук, літературознавець.

25.III.90

Щирошановний Олексю Васильовичу!
Надсилаю Вам прохання ректорату нашого педінституту дозволити мені стажировку при відділі давньої літератури Інституту літератури АН УРСР. Це – для форми, щоб я мав змогу підготувати роботу про розвиток українського барокко і його зв'язки з білоруською та російською літературами, – щоб вільніше можна було розпоряджатися часом. Прошу посприяти цьому.
З повагою
П. Охріменко.

6.VI.90

Щирошановний Олексю Васильовичу!
Вдячний Вам за надіслану довідку. Вона буде в мене. Може, колись для звіту знадобиться.
Наша конференція викликала значний резонанс. Тепер охочих взяти в ній участь виявилось багато більше, ніж було в період її підготовки...
Товариству пам'яток публікація збірника тез коштує біля 600 крб. Не поганий у нас спонсор (як тепер кажуть)!
З вітанням та побажанням усього доброго
П. Охріменко.

23.XI.90

Щирошановний Олексю Васильовичу!
Днями відбулося засідання словознавчого семінару, на ньому обговорювали новини словознавства, а також визначили тему чергової (1992 р.) наукової конференції: "Проблеми хронології, авторства і місця виконання "Слова..." Чи згодні Ви (як член оргкомітету) з такою темою?
П. П. Кононенко надіслав (на початку жовтня) листа-пропону організувати вузівські осередки РАУ. Такий осередок в нашому інституті ми створили і обрали керівника.
Даруйте, що не встиг своєчасно повідомити й запросити Вас на засідання семінару, бо довго визначали термін, а потім раптово призначили його (19.XI) на 20 листопада.
З побажаннями усього доброго
П. Охріменко.

28.XII.90

Щирошановний Олексю Васильовичу!
Як ми й домовлялися (тільки що по телефону), надсилаю Вам анотацію на запропоновану тему для доповіді на XI Міжнародному з'їзді славістів.
Ще раз вітаю з Новим 1991-м роком і щиро бажаю всього найкращого!
Будьмо!
З прихильністю
П. Охріменко.

12.V.91

Щирошановний Олексю Васильовичу!
Щиро дякую Вам за запрошення на V Сквородинські читання. З програми видно, що вони цікаво закроені. Хотілося б – і дуже – побувати на них, але обставини не дозволяють.

Справа у тому, що в цей час – усередині травневих двадцятих чисел – я мушу бути (як доповідач) на Міжнародному конгресі білорусистів (у Мінську), на якому запросили зробити доповідь “Перьяды розвіцця ўзаемазвязей старажатных беларускай і ўкраінскай літаратур”, а також на науковій конференції, присвяченій Кирилові і Мефодію і Святу слов’янської писемності (у Смоленську), де просять виголосити доповідь “Об участии восточных славян в создании и совершенствовании кириллицы” (причому цей захід організовує Міжнародний фонд слов’янської писемності та культури). І все це (плюс Сквородинські читання) одночасово!.. Як кажуть студенти: закон підлості! І це при тому, що я витратив багато енергії і часу на підготовку доповідей (для МАБ написав білоруською мовою). До речі, доповідь для Сквородинських читань у мене давно готова. Якщо потрібна буде для збірника – надішлю (чи привезу).

Доведеться їхати в Мінськ, бо дуже незручно підводити сябрів, які запросили мене до участі в конгресі білорусистів ще під час конгресу МАУ. А тому прошу передати товаришам-сковородинівцям щире моє вітання і запевнення, що подумки я завжди з ними.

Зі щирою повагою і дружніми почуттями
П. Охріменко.

17.IX.91

Щирошановний Олексо Васильовичу!

Надсилаю Вам запрошення на конференцію до 100-річчя Максима Богдановича. Ведемо підготовку й до наступної словознавчої конференції (травень 1992 р.). Облюбовуйте тему (до проблем хронології і авторства “Слова” у сучасному осмисленні) і, будь-ласка, до 1 грудня надсилайте тези. Дуже добре було б запросити на цю конференцію й деяких зарубіжних словознавців (хоча б молодшого покоління), але це під силу лише Вам...

З побажанням усього кращого
П. Охріменко.

P.S. Чи можна буде весною 1992 р. оформити О. Г. стажування на 1 місяць? Досить по Вашому відділу...

P.P.S. Коли побачить світ сквородинський збірник?

27.XII.91

Дорогий Олексо Васильовичу!

Днями на раді нашого інституту, де йшлося про плани наукової роботи на 1992 р., виникло питання, до якої “категорії” віднести сумські словознавчі конференції (обласні, республіканські, міжн... і т.д.). Проректор заявив, що це мусить вирішити Інститут літератури ім.Т. Г. Шевченка, що він (проректор) не має таких повноважень. Отже, якщо можна, вияснить, будь-ласка, це питання.

Тепер щодо наступної конференції (“Проблеми хронології і авторства “Слова...” в сучасному трактуванні”). Було б добре, якби Ви, крім огляду вирішення проблеми авторства “Слова” зарубіжними словознавцями, сам, а ще краще з О. Прицаком¹, підтримали позицію сумських словознавців (чи учасників сумських конференцій) про те, що цей твір написаний незабаром після повернення Ігоря з походу, в літньо-осінній період 1185 р. Це було б добре, підбило б якийсь підсумок під зробленим (що, нарешті, в основній масі словознавців не викликає заперечень). О.Прицак міг би, крім усього, виступити ще з словом про автора “Слова” (тим паче, якщо він приєднується до думок, що це був сіверянин, людина близька до Ігоря) або на якусь іншу тему, доречно до поставленої проблеми.

¹ Прицак Омелян Йосипович (1919 – 2006) – українсько-американський історик, мовознавець, сходознавець, автор численних фундаментальних праць з історії України, перший директор Інституту сходознавства ім. А. Кримського НАН України (1991 – 1998).

Буду чекати на Вашу відповідь.

Ще раз висловлюю свої найщиріші новорічні побажання.

Щиро прихильний

П. Охріменко.

P.S. Чи згодні Ви бути членом оргкомітету наступної конференції? Чи можна було б включити до оргкомітету і О.Пріцака (якщо він дасть згоду взяти участь у нашій конференції)?

9.1.92

Щирошановний Олексо Васильовичу!

Одержав тези Вашої доповіді. Вони блискучі за виконанням, не кажучи вже про новизну. Це відкриття для нас – “советських” словознавців. Безумовно, будуть опубліковані повністю, без будь-яких змін і правок.

Я згоден з Вами, що оргкомітет повинен бути мобільним (5-7 чол.). Дуже хотілося б включити до нього й О. Пріцака. Чи згоден він на це, – запитайте, будь-ласка, і сповістіть. А крім того, які його “титули” вказувати (академік АН України, проф. Гарвардського університету)? Теж треба погодити. Ще одне: як писати його повне ім'я? (Омельян Пріцак, О.Пріцак; в останньому випадку по батькові як?). Буду чекати його тез про час написання і авторство “Слова” (або щось одне, а то може й щось інше). Ще час є. Високим друком уже не встигнемо опублікувати матеріалів, а тому вдамося до ротапінту. Іншого виходу нема. Ротапінт є тут підходящий, навіть добрий (чіткий).

Тепер щодо відношення до нашого ректорату. Те, що Ви надіслали, добре: але треба якось визначити – який “статус” наших конференцій? Як і хто має зробити так, щоб вони вважалися республіканськими, а не обласними, як вважає їх наш проректор з питань науки. Це принижує значення конференцій. Проректор говорить, що визначити їх “статус” має АН. Мабуть, досить буде, якщо Ви з Миколою Григоровичем надішлете на ім'я проректора папірець, що сумські словознавчі конференції повинні проходити як республіканські.

Зі щирим побажанням нових успіхів у Новому році

П. Охріменко.

P.S. Даруйте за каракулі, – у мене тепер багато “писанини”. А на машинці не можу писати.

24.III.92

Щирошановний Олексо Васильовичу!

Матеріали чергової нашої конференції вже “пробиваються” в друку. Збірник, здається, за змістом отримався непоганий. Безумовно, погано, що довелося обмежитись ротапінтом.

Готую запрошення і програму. Слід погодити термін проведення конференції. Для цього слід вирішити, чи планувати поїздку в Новгород-Сіверський, Путивль, с. Григорівку, с. Залізняка (де О. Паліцин вперше на Україні переклав “Слово”, правда, рос. мовою, у своїй “Попівській академії”), чи обмежитись одним Залізняком (недалеко від Сум). Маю на увазі поїздку окремих учасників, перш за Вас і О. Пріцака.

Попередньо ми зупинилися на таких датах: 14–17 або 21–24 травня (два останні дні – субота й неділя – вихідні; в п'ятницю й суботу можна провести засідання, а в неділю – поїхати або в Залізняка, або в Новгород-Сіверський, а по дорозі заїхати в с. Ігорівку і Путивль). Якщо планувати дві поїздки (в Н.-С. і Залізняка), то потрібно два дні. Тоді власне конференцію слід планувати на четвер і п'ятницю (14–15 або 21–22 травня). Це буде залежати від Вас і О. Пріцака. Отже, вирішуйте, сповіщайте, будь-ласка, не відкладаючи цієї справи.

Вітання товаришам.

З найкращими побажаннями

П. Охріменко.

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Ваш лист “підкинув” мені немало додаткового клопоту, правда, хоча й нелегкого, але в цілому приємного.

Дійсно, 14–17 травня, найкращий, мабуть, час для проведення нашої конференції. 16-те присвяtimo Новгороду-Сіверському. Але... є в інституті “рафік” (на 11 чол.), та нема бензину. Не дають нікому, бо посівна. Де не запитував – нічого не виходить. Проте – обіцяють, якщо буде мінімум тисяча карбованців. Піду й на це, лиш би провести добре конференцію.

17.V, якщо буде можливість і бажання, побуваємо в Залізняку (де вперше на Україні було перекладено “Слово”, правда, рос. мовою). У Залізняк я вже написав листа, щоб готувалися. С. Воїнову теж дав “вказівку”.

Про гуртожиток домовився. Мабуть, буде не гірше, ніж у наших готелях. Тут же сніданки, обіди й вечері. 15.V організуємо, якщо вдасться, невеликий “сабантуй”.

Лекцію проф. О. Прицака про походження Русі виявилось багато охочих послухати. Ректор обіцяє навіть відповідно її оплатити (хоча я про це не натякав). Про виступи по радіо й телебаченню буду ще говорити. Думаю, що охоче сприймуть пропону.

Словом, питань і проблем багато. Тези вже у видавництві. Готова програма, яку надсилаю Вам для розгляду і схвалення. До речі, я буду в Києві 13 чи 14.IV квітня (їдучи в Кам’янець-Подільський на конференцію, присвячену Іванові Огієнку). Якби Ви мали змогу зустрітися зі мною (в АН), ми б обміркували ще ряд важливих питань. Якщо Ви зможете 13 чи 14.IV бути в АН, напишіть, будь-ласка, коли саме (о котрій годині і якого з цих чисел) можна буде до Вас зайти.

До можливої зустрічі надсилаю Вам згаданий проект програми нашої конференції, щоб Ви зробили свої зауваження (в тому числі й про склад оргкомітету). В кінці квітня треба буде здати цю програму до друку.

В основному, здається, все. Решта питань – під час зустрічі.

Прошу передати п. О. Прицаку моє шанування і щире вдячність за згоду взяти участь у нашій скромній конференції. Може варто привезти йому сумські словознавчі матеріали? Правда, вони дуже бідні на зовнішній вигляд, але, можливо, якісь нормальні зерна є у їхньому змісті. Як ви гадаєте: варто таке “піднести” такому поважному вченому?

До скорої зустрічі!

З пошаною і побажанням добра

П. Охріменко.

P.S. Даруйте за каракулі. Не було часу написати коротше й акуратніше.

Високошановний Олексю Васильовичу!

Тільки що одержав Вашого листа. Я теж дзвонив Вам кілька разів, але зв’язатися не міг. Це, мабуть, залежить від сумських “служб” (щось там перемонтовують).

У мене виникла така думка: а чи не змінився розклад рейсів літаків на травень? Може бути, що в травні буде щоденно курсувати літак Київ – Суми. Якщо так, то відпала б така незручність, як поїздка поїздом.

Порядок роботи, запропонований Вами, підходящий. Тільки 15.V до обіду буде конференція, а з 13-ої години – лекція шановного поета (бо історики навчаються в другу зміну – з 13-ої години). Під вечір (чи вечером) – можливий виступ по радіо або телебаченню (домовленість уже є).

Подзвонив з Н.-С. С. Воїнов (одержавши мого досить таки “розпеченого” листа). Він охоче погодився “організувати” аудиторію на 16.V, тим більше, що лекція на тему ролі Н.-С. в культурному житті України XVIII – XIX ст. зацікавить багатьох. У Сумах же всі погоджуються з темою про походження Київської Русі. Тему виступу по радіо чи телебаченню (а може, й у двох “точках”) погодимо “на ходу”.

У Н.-С. ми зможемо побути години чотири. За цей час встигнемо зробити коротенькі виступи і прослухати лекцію професора. Крім того (про це я сказав С. Воїнову), обов'язково зробимо невелику екскурсію.

Їдучи в Н.-С., заїдемо в с. Григорівку, Путивль і Глухів. Це по дорозі. Тому, якщо не вдасться роздобути рафік, влаштує і більш мобільна легкова машина. Я попередив Воїнова, що приїде 3-4, а в крайньому випадку 10-11 чоловік. Якщо буде нас 3-4, то теж, думаю, буде не погано.

В. Звагельський¹ запропонував мені переглянути його автореферат. На жаль, це ще сирий матеріал. Особливо вразлива теоретична частина. Зв., нібито йдучи за Гаспаровим, ділить переклади на “буквалистические” і “свободные”. А де ж тоді головний матеріал розгляду – власне художній переклад? Крім того, класифікуючи жанри і види перекладу (очевидно, худ. переклад – це єдиний жанр, який має лише відповідні види), Зв. називає “переложение”, “перепев”, “пересказ” і навіть “інтерпретацію на тему” та “стилізацію”, що до жанру і видів перекладу, то фактично не має відношення. Я звернув на це його увагу. Він ще відповів, що в дисертації “все в порядку”, а недогляд (?) трапився лише в авторефераті... Не думаю, щоб це було так насправді. Зв. заявив, що він за день доопрацює автореферат і буде віддавати в друк, бо на 5 червня рада (чи кафедра) Харківського педінституту призначає його захист... Бузумовно, це справа його та керівників, а також провідної установи (нею, виявляється, є академічний Інститут літератури, власне, Ваш відділ, про що Ви чомусь мені не сказали); я ж вважаю, що в даному випадкові поспішати не треба, що слід доопрацювати не лише автореферат, а й саму дисертацію, а тому і захист перенести на осінь. І це тим більше, що Зв. двічі виступав з критикою перекладу Ст. Пушика², робив закиди й іншим перекладачам, що може викликати “у відповідний момент” небажану для дисертанта реакцію. Не знаю, чи послухає він мене, але ризик тут великий. Якби я не бажав Зв. успіху, то я б не говорив про це. Та тільки чи зрозуміє він мене. Це ж стосується і доданого списку публікацій з теми дисертації. Там Зв. перерахував чимало своїх робіт, але до теми відноситься лише невелика їх частина. Я порадив зайве зняти, щоб не було “зачапки” для нападу. Він погодився. Та тільки зміст дисертації в його публікаціях далеко не розкритий. В них говориться, здається, тільки про переклад Пушика, а мова йде про всі рос. і укр. переклади “Слова” 70-80 рр.). Про це я йому не говорив (може ще скажу, бо він добре таки збентежився від моїх (делікатно висловлених) зауважень і побажань. Словом, ясно, що М. Гетьманець не захотів (чи не зумів) серйозно зайнятися керівництвом роботою Зв. але це – між нами.

Даруйте, що втомив Вас довгим листом.

З пошаною і найкращими побажаннями

П. Охріменко.

28.V.92

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Як Ви з Омеляном Йосиповичем добралися до Києва? Гадаю, що все склалося гаразд.

Після конференції потроху входжу в звичайну колію. Кінець семестру, поточні й державні іспити не дають, як кажуть, у гору глянути.

Вчора надійшла з Харкова нечекана звістка.

Ректорат ХПІ виявив нібито якісь серйозні порушення в документації В. Зв.; Гетьманцю оголошена догана; розісланий автореферат визнано недійсним. Виявляється, що про це вже було відомо до початку конференції, але ні Гетьманець, ні В. Зв. мені не сказали ні слова; Гетьманець заявив лише, що захист перенесено через завантаження.

¹ Звагельський Віктор Борисович (нар. 1955) – філолог, історик, доцент СумДУ.

² Пушик Степан Григорович (нар. 1944) – письменник, літературознавець, фольклорист, журналіст.

До речі, В.Зв. чомусь мені не дав свого опублікованого автореферату. Може, він “переорієнтовується” на іншого опонента? (дав би Бог, щоб це було так!). Не випадково ж він так настирно “завойовував” увагу Вашу й О. Й. буде дуже прикро, якщо в цю “історію” втягнуть ще й О. Й.

Відверто кажучи, я з підозрою відносився до “галопу” з дисертацією В.Зв., розумів його “ходи”, про що й Вам говорив чи натякав, але порозуміння між нами, на жаль, не отрималося.

Якщо В. Зв. буде й далі так водити мене за ніс, якщо він не врахує моїх зауважень відносно доробки автореферату й дисертації, то я відмовлюся від опонування (чого, може, й хочуть). Тим більше, що з ХПІ вимагають, щоб опоненти дали візи на дозвіл друкувати новий автореферат. Це, здається, щось нове, викликане нечekanною ситуацією. Безумовно, візи я не дам, якщо буде такий сирий матеріал, з яким, з яким мене знайомили.

От такі неприємні справи.

Щире вітання від мене й О. Г. Вам і О. Й.

З побажаннями усього доброго

П. Охріменко.

7. VI. 92

Доброго здоров'я Вам, Олексю Васильовичу!

Наш проректор доц. В. В. Бугаєнко просить Вас (а якщо можна, то й О. П.) підтримати клопотання перед МО про заснування (фондацію) при філологічному факультеті Сумського педінституту дослідної лабораторії (республіканського осередку) по вивченню актуальних проблем “Слова”. Готуємо документи в МО (міністру П. М. Таланчукові). Було б дуже бажаним звернення до відповідних інстанцій (а саме до міністра МО і ректора нашого інституту (доц. Качан Іван Тихонович) від Інституту літератури АНУ) за підписом його директора (чи підписали: директора, зав. відділом давньої літ., а може, й таких впливових осіб, зокрема О. Й.). Добре було б, якби цей документ не затримувався.

Просимо 2,5 одиниці по сумісництву (по 0,5 ставки) (Ст. наук. спіробітників при бл. 1500 крб. Всього має бути 5 спіробітників-сумісників) і Вас, також С. Воїнова. Не будете заперечувати? Воїнов погоджується. План роботи пропонуємо поки що до кінця 1994 р. Але остаточне слово за Міністерством освіти. З огляду на скруту розмахуватись не доводиться. З Воїновим, мабуть, доведеться кооперуватись (якщо справа, як кажуть, вигорить).

Ось такі справи.

Зі щирим побажанням успіхів

П. Охріменко.

P.S. В. Зв. Після конференції й на очі не показувався. Чи повідомляв про хід його справи Вам?

14. VI. 92

Шановний Олексю Васильовичу!

Надсилаю Вам інформацію про шосту сумську словознавчу конференцію. Замітку (за моїм планом) написала моя аспірантка; говорить, що наполовину скоротили (Цікаві були дані про поїздки в Н.-С. і Залізняка).

Прошу Вас, якщо можна, надіслати адресу Василя Барки – мого земляка (родом з села Солониці на Полтавщині).

Чекаємо Вашого (АНУ) листа (відношення) до міністра освіти і ректора нашого інституту (доцента Качана Івана Тихоновича).

Щире вітання Омелянові Йосиповичу від мене і О. Г.

З побажаннями нових успіхів та всіляких гараздів.

П. Охріменко.

Доброго здоров'я Вам, шановний Олексю Васильовичу!

Вже приступив до роботи в новому навчальному році. Проректор по науковій роботі повідомив, що в МО зажадали доопрацювати нашої документації про "лабораторію" "Слова". Там вірно зауважили, що назва "лабораторія" не підходить (треба вести мову саме про республіканський осередок), а також звернули увагу на те, що занижений кошторис. Ще одне: хочуть, щоб "звучали" в плані вища і середня школа. Все це легко виправити: будемо ставити питання про республ. осередок по дослідженню проблем "Слова" і вивченню його у вузі та школі. Згода?

Наш "номенклатурний" представник заявив у МО, що ідею створення республ. осередку по "Слову" підтримує Інститут л-ри АН. Вони ж резонно запитали: а де підтвердження цього? Отже, треба все-таки написати від АН відношення міністру освіти про організацію осередку (а копію – нашому ректору, доц. Качану Іванові Тихоновичу). Думаю, що М. Г. Жулинський не відмовить у цьому. Але не треба гаяти часу. Прошу Вас звернути на це увагу, допомогти. Гроші в МО на науку є, їх можуть розтринькати, доки ми збиратимемось...

Ректорат зацікавлений у тому, щоб – для підтримки авторитету осередку – запросити Вас у співробітники на 0,5 ставки. Ви питали: "А що ми будемо робити?" А те, що й робили – вивчати "Слово". Ви б були керівником групи (номінально!) по дослідженню наслідків зарубіжного словознавства: залучали б на конференції та читання компетентних у цьому питанні, а самі готували б, крім доповідей, статті чи брошури типу "О. Й. Прицак як дослідник "Слова" і т.п. До речі, поступають (в листах до мене) дуже хороші відзиви про Ваш останній виступ. Це – коньок, на якому можна довго їхати. Отже, згода?

Відносно теми доповіді на другому симпозиумі МАУ, який, як Ви говорили, має відбутися в кінці серпня 1993 р. у Львові, повідомляю: з О. Г. у нас є досить ґрунтовна розробка, яка називається так: "літературні джерела української народнописенної творчості". Чи підійде, напишіть, будь-ласка. Іще одне: й іншим членам нашого інститутського осередку можна запропонувати подумати над пропозиціями (над можливими темами виступів і повідомлень)? І який остаточний термін подачі пропозицій?

Чи не бачилися з Вервесом¹? – чи не уточнили (за моїм проханням), як вирішилося питання про нашу доповідь (славістичну)?

Нарешті, Б. І. Яценко² (Ужгород) пише про якусь "Енциклопедію "Слова". Що це – чи не його якась "заря"? Нам би треба було оповістити громадськість про те, що на черзі дня стоїть проблема підготовки укр. енциклопедії з словознавства під егідою АНУ, щоб не допустити аматорства на популярній ідеї. Цю звістку, гадаю, слід би підготувати Вам і О.Й.Прицаку. (Міг би, якщо треба, підписатися і я як керівник ще неіснуючого осередку).

Даруйте за довжелезного листа.

З повагою і найкращими побажаннями

П. Охріменко.

14.IX.92

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Сьогодні одержав від Вас приємного листа. Дякую сердечно.

Ви дуже добре зробили, адресувавши академічне "послання" заступнику міністра освіти. Тепер хай наш ректорат разом з МО вирішують справу. Нам же, як говорив Павло Тичина, "своє робить".

¹ Вервес Григорій Давидович (1920 – 2001) – літературознавець, доктор філологічних наук, професор.

² Яценко Борис Іванович (1933 – 2005) – філолог, історик, дослідник "Велесової книги" та "Слова о полку Ігоревім".

Приємно, що запропонована тема нашої доповіді на II Конгрес МАУ підійшла. Дехто з нашого – інститутського – осередку хотів би теж запропонувати свої теми. Куди з цими пропозиціями звернутися? Може, почекати до конференції РАУ, яка має відбутися в Києві (як Ви й самі знаєте) 13 листопада ц.р.? Про це я сьогодні одержав (як голова інститутського осередку) повідомлення (за підписом І. Дзюби¹).

Дякую за повідомлення про те, що наша славістична доповідь пішла в друк... Таки не перемогли недоброчинці! Пора вже закликати їх до порядку.

З побажаннями Вам усього доброго

П. Охріменко.

О. Г., як завжди, передає Вам вітання.

4.XI.92

Дорогий Олексю Васильовичу!

Тільки що одержав листа від Вас і відношення Інституту літератури. Радий за Вас! Я відчував, що так мусить скластися!

Завтра ж лист від ректорату буде готовий. Але ректор у відпустці, а тому підпише його проректор. Іншого виходу нема.

Буду на конгресі РАУ. Отже, 11 – 12.XI (а 13.XI – обов'язково) побачимося. Є про що поговорити.

Наш проректор по науці говорить, що бачив сам резолюцію першого заступника МО про дозвіл і фінансування Всеукраїнського осередку по вивченню "Слова". Нібито з Нового року буде офіційне розпорядження. Якби то так!

Словом, поговоримо при зустрічі.

З найкращими побажаннями

П. Охріменко.

21.XII.92

Дорогий Олексю Васильовичу!

В останньому номері журналу "Слово і час" (№9) з'явилася інформація про нашу словознавчу конференцію. Редакція "зрізала" її наполовину, і що досадно, так це те, що не згадана Ваша доповідь. А саме з неї розпочиналося про нове у цій конференції, що підтверджувалося виступом проф. О. Прицака. В публікації ж зроблений наголос лише на ньому. Але автор (В. Трохименко) в цьому не винен, – я сам переглядав рукопис.

Нехай такі прикрощі та досади залишаються у старому році. В Новому ж році – 1993 – щиро бажаю Вам щастя, здоров'я, нових творчих успіхів. До цього приєднується і моя дружина. Разом з нею вітаю Вас і Омеляна Йосиповича з Новим роком, Різдом та іншими зимовими святами. Будьмо і ще багато разів – будьмо!!

Дружно

П. Охріменко.

22.I.93

Дорогий Олексю Васильовичу!

Повідомляю, що МО схвалило нашу тему і дало згоду на її фінансування. Правда, грошей виділено (вірніше, пообіцяно поки що) мало – всього на 6 півставок. Планую взяти трьох співробітників з нашого інституту, а трьох "іногородніх", в тому числі Вас. Гадав запросити, як Ви знаєте, ще О.Прицака і М. Гетьманця, але не вийшло. Доведеться з рік-два почекати, доки зарекомендуємо себе, – і тоді, може, збільшать фінансування.

¹ Дзюба Іван Михайлович (нар. 1931) – літературознавець, критик, громадський діяч, дійсний член НАН України, академік-секретар Відділення літератури, мови й мистецтвознавства, головний редактор журналу "Сучасність", міністр культури у 1992 – 1994-му роках.

Крім Вас, хочу запросити С. Воїнова і В.Звагельського. Вам (як ст. науковому працівникові) планую оклад (0,5 ставки), який має складати 6000 крб. у місяць (але виплата буде поквартально). Наш ректорат вимагає з кожним виконавцем теми укласти на рік трудовий договір. Мені хотілося б, щоб Ви підготували брошуру (на 1-2 арк.) про сучасний стан (досягнення, результати) словознавчих досліджень зарубіжних українців (на основі доповіді ц.р.) чи щось у цьому дусі. Чи згодні Ви на це? Які будуть Ваші пропозиції і побажання?

Названий Вам оклад не остаточний. У крайньому разі – не нижче 5 тис. Безумовно, малувато, але для початку треба погодитись.

Дуже бажано, щоб Ви (і О. П.) взяли участь у “Других читаннях”. Якщо не зможете прийти у Н.-С., то надішліть хоча б тези. Це буде Вам зараховано у план виконання роботи на 1993-й рік.

З найкращими побажаннями

Вітання О. Й. від мене і О. Г.

П. Охріменко.

16 вересня 1993 р.

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Сподіваюся, що Ви вже “відійшли” від дороги в Братиславу. Жаль, що мені не довелося там побувати... (крім усього, про що я Вам писав, мене обурило те, що В. самовільно до нашої роботи зробив підзаголовок: “З досвіду 60 – 70-х років”. Ясно, що це підступ, намагання скомпрометувати роботу й авторів. Не випадково ж не надіслали коректури і воловодили з відрядженням, не сказавши, на коли і які документи слід підготувати).

Вже незабаром кінець року. Чи не забули Ви про нашу домовленість про брошуру з словознавства? А також і про те, що в травні 1994 року – сьома конференція з проблеми “Специфіка “Слова...”, було б дуже бажано, якби Ви підготували доповідь на тему “Зарубіжні українці – словознавці” (або хтось один з них) про специфіку (особливості, своєрідність, оригінальність, самобутність) “Слова”. Крім того, “мобілізуйте”, будь ласка, своїх вихованців-мідеєвістів для участі в конференції. Поки що відгукнувся Микола Корпанюк. Безумовно, дуже бажано, щоб на конференції виступив і Омелян Йосипович.

Якщо у Вас є братиславський збірник, а особливо збірник львівський, то дуже прошу “забронювати” для мене певну кількість примірників, безумовно, якщо це можна зробити у відповідній ситуації.

З дружніми почуттями

П. Охріменко.

P.S. Чи не відомо, коли засідання нашої експертної ради ВАК?

24 вересня 1993 р.

Щирошановний Олексю Васильовичу!

Сьогодні одержав від Вас листа і з приємністю дізнався про вихід “Українського барокко”. Збірник (а то й два, якщо можна) прибережить до мого приїзду до Києва. Розрахунок – “бартерний”...

Ви вірно відчували, що я не поїхав ні до Львова, ні до Братислави через поважні причини. Як я Вам писав недавно (цього листа Ви, мабуть, ще не одержали до відправки свого від 19 вересня), “організаційне паскудство”, за Вашим висловом, зробило все, щоб перешкодити поїздки до Братислави (мені своєчасно не сповістили, які документи слід було підготувати, а потім раптом подзвонили, щоб надіслав негайно закордонний паспорт у Київ, який мені могли видати лише через півмісяця), а їхати лише до Львова була не рука, бо саме через Львів лежав шлях на Братиславу. Крім усього, ректорат не обіцяв (через “брак коштів”) і відрядження, а воно ж займало в загальному 20 днів, причому якраз у гарячу пору початку навчального року.

Безумовно, побувати на конференціях дуже хотілося. Але, коли я ознайомився із збірником “Слов’янські літератури”, то перестав шкодувати за поїздкою, бо [нерозб.] все зробив для компрометації: скоротив нашу доповідь наполовину і “доточив” самовільно компромітуючий підзаголовок (мовляв, погляньте, як провінціали “пруться” на світову наукову арену з постулатами 30-річної давності!..). Бридота і більш нічого! Доки ж будуть в АН плавати на поверхні і творити брудні справи природжені єзуїти і фарисеї компартійно-енкаведистського гарту?!

З великим задоволенням прочитав Вашу роботу про “карпаторусинство”. Такі праці тепер дуже потрібні.

Очевидно, Ви вже одержали мого попереднього листа, в якому я зачіпаю питання про наступну словознавчу конференцію (в травні 1994 р.). Безумовно, потрібна координація з Новгород-Сіверським музеєм-заповідником “Слова”, але... де С. Воїнов? Мені написали, що він залишив роботу, забрав всі свої (і нібито й не свої) матеріали. Ви часом не знаєте, що з ним? Мені Воїнов нічого не писав...

Бути опонентом у М. В. Шевчук згоден. Тема її дисертації мені близька. Добрі справи і людей добрих треба підтримувати.

Ольга Григорівна дякує Вам за вітання і в свою чергу бажає Вам і Омелянові Йосиповичу всього найкращого, здоров’я і нових успіхів.

З пошаною і дружніми почуттями

П. Охріменко.

P.S. Чи “Січ” не забула про рецензію на “Українську поезію середини XVII ст.”? Якщо буде нагода, нагадайте, будь-ласка, про неї.

29.XI.93

Дорогий Олексю!

Вчора повернувся з Києва. Позавчора були вибори в академіки АН ВШ України. Мене обрали почесним академіком цієї АН. Виявилось, що мій список наукових робіт “знайшовся”, як заявив М. Дубина¹, був переданий йому чомусь з ректорату у-ту... (І як він туди потрапив?!) Словом, був “загубився” (та ще й з моєї вини, бо “не зміг” усіх документів “вєєдино”). Але – як би не було – справа закінчилась в основному добре, хоча й коштувала мені нервів.

Я є співкерівником секції фольклору. Але мене цікавить насамперед секція давньої літератури, якою керує В. Яременко². Він запросив мене до співпраці і роботі по підготовці вузівського підручника з давньої укр. літ. Я охоче погодився, тим більше, що буде вестися робота спільно з справжньою (державною) АН, в даному випадку – з Вами. В. В. сказав, що з Вами питання погоджено. Якщо так, то до 17 грудня (на цей день ми повинні з’їхатися до Києва за одержанням посвідчень “академіків”) нам треба виробити хоча б схему підручника (його зміст), щоб на секції обговорити і приступити до роботи. Нам це буде “репетиція” перед написанням академічного тому. Ось чому я пропоную таке: Ви, В. В. і я мусимо кожен скласти таку схему окремо, а потім (16 або 18.XII) звести це до одного знаменника і на секції затвердити план роботи над підручником з давньої укр. літ. та розподілити обов’язки. Вважаю, що до неї не слід залучати багатьох, – досить, мені здається, чотирьох: Яременко, Охріменко (вузівські працівники), Мишанич, Кречотень (академічні працівники). Якщо ж буде великий колектив, то роботу завалять. Адже “єдиної руки” в цьому випадку не буде (бо наша АН – щось дуже ефемерне, невизначене, відносно “ентузіастичне”), а тому треба опиратися на надійних робітників.

Такі мої думки і пропозиції. А як Ви дивитесь на те, щоб готувалися “індивідуальні” підручники (“як у Возняка, Грушевського”), але це ще на часі, мені здається.

¹ Дубина Микола Іванович (1933 – 2017) – літературознавець, доктор філологічних наук, професор, член Спілки письменників України.

² Яременко Василь Васильович (нар. 1932) – літературознавець, педагог, професор.

Якщо буде можливість і потреба на 16 – 18.XII скликати нашу комісію ВАК, то було б добре, – за одним заходом побував би і на цій. Але це – між іншим.

Ще одне: чи не знаєте Ви адреси “проводу” республіканського РАУ? Як я був у Києві, то подзвонила в Суми якась Людмила Федорівна, щось говорила і про щось просила, але було дуже погано чути і Ольга Григорівна нічого не розібрала... А прохання було негайно зв'язатися, та я не знаю ні телефону, ні адреси РАУ, тим більше “загадкової” Людмили Федорівни. Але це теж між іншим. Якщо випадково знаєте, то сповістіть (чи адресу, чи № тел. РАУ).

О. Г. передає Вам вітання і запрошує (уже!) на неофіційну частину наступної словознавчої конференції.

З дружніми почуттями

П. Охріменко.

15.III.94

Дорогий Олексо Васильовичу!

Надсилаю Вам свій відеук на Ваше “Повернення”. Його надрукували (хоча й довго марудили) майже повністю і без особливих змін. А статтю в “Сумщині” (центральної обл. газеті) дали з “купюрами”... Повидалися “гострі” оцінки і характеристики особи Белінського. Виявляється, що і тепер не можна сказати повної правди про ставлення цього критика-шовініста до Шевченка і Куліша, яких він ставив не дарма на одну дошку...

Статтю “Шевченко і Куліш в оцінці Белінського” при нагоді можете показати В. Бородіну (або М. Павлюкові) й розповісти про її митарства...

Похвалюся: після нашої зустрічі у ВАКу я видавив тези із О. Пр. Це неабияка перемога!

Дружньо

П. Охріменко.

4 липня 1995 р.

Суми

Дорогий Олексо!

Кілька разів дзвонив у ВАК, але зв'язатися не зміг. Тому пишу листа.

Перш за все – як справи у Ярослава? Певен, що він успішно закінчив КУ. Пора братися за науку. Я йому “забронював” тему для виступу на 8-ій “Слово”-знавчій конференції: “Слово” і українська проза ХІ–ХХ ст.” Чи погодиться розробити її? Якщо ні, то повідом, – доручу, може, комусь іншому. Адже до 1 жовтня треба надіслати всі матеріали до Сум, щоб встигнути видрукувати їх (хоча б на ротاپринті) до конференції. Нагадай про це Ю. Пелешенку (“Відеук “Слова” у давніх східнослов'янських літературах”), М. Корпанюку (“Слово” в укр. літературознавстві та критиці”), Д. Наливайку (“Сл.” у німецькій літ.), О. Пахльовській (“Сл.” й італійська літ.), О. Мушкудіані (“Сл.” в літературах народів Закавказзя”), О. Прицаку і його аспірантам (“Сл.” і літератури народів Сходу). Та й про свою доповідь пам'ятай (“Сл.” у перекладах і дослідженнях українців діаспори). Якщо буде змога, то зв'яжися з Свенсу[нерозб]соном щодо виступу на тему “Сл.” в літературах Скандинавії”. З рештою доповідей я домовлюся (чи, вірніше, ще раз нагадаю їм про обіцяне).

До 1 жовтня (або листопада) треба надіслати статті й для Харківського збірника: про іст. шлях дослідження “Сл.” в укр. літературознавстві (ти і М. Корпанюк) і “Сл.” ж пам'ятка укр. архаїчної поезії” (В. Шевчук). “Переклади “Сл.” укр. письменниками на іноземні мови” (твоя тема); з рештою авторів зв'яжуся я, а ти нагадай про обіцяне названим.

Чи надрукована наша рецензія на “Слово”-знавче видання Н.-С.?

Якщо так, то де? Обіцяв М. Корпанюк її “прилаштувати”.

Даруй за каракулі. Дуже стомився (був головою ДЕК). Треба хоч трошки відпочити. Днями їду в Щорс і буду там приблизно до 25 серпня. Адреса: 251530, м. Щорс, Черніг. обл., вул. Червоноармійська, 94 (тел. 2-03-02). Пиши. Обов'язково повідом, як бути з доповіддю про "Слово" і укр. Прозу XIX – XX ст.

Вітання товаришам. З дружніми почуттями

Павло Охріменко.

P.S. У №5-6 "Березіля" з'явився відгук на двотомне видання Г. Сковороди з твоєю передмовою.

3. VI. 97

Дорогий Олексю!

Той додаток до словника, який ти мені дав, лише в незначній частині підходящий для нас. Він розрахований на універсальну багатотомну енциклопедію, а не на короткий словник (чи довідник) обмеженого (головним чином українознавчого) профілю. Цей додаток склав, мабуть, "максималіст" Воїнов (або Яценко). Нам треба, нарешті, домовитись про профіль словника, відмовитись від нереальних пропонув. Ось чому я вважаю за потрібне розіслати "Пам'ятку" всім головнішим учасникам підготовки УЕС "Слова", проект якої я щойно "змайстрував" і надсилаю тобі на розгляд, корективи й доповнення. Можеш розіслати її лише за своїм підписом (або й без наших підписів, лише з вказівкою прізвищ). Головне завдання – якнайшвидше приступити до написання статей, попередньо визначивши, хто над чим буде працювати. Бо наш проректор уже вимагає від активу осередку "продукції", причому обов'язково пропущеної через комп'ютер, якого ми ще не маємо в своєму розпорядженні...

Якщо в тебе будуть якісь інші міркування – сповісти, – поладимо. Я не за розширення (крім окремих видатків), а за скорочення навіть наявного (тобто доповненого) словника. Адже часу мало, а роботи дуже багато. "Максималісти" голінні на пропозиції, а як на конкретну працю – ще питання. Мороки буде дуже багато. Це слід пам'ятати.

Зі щирими побажаннями тобі всього найкращого

Павло.

P.S. Як бути зі скороченнями і аббревіатурами? Їх необхідно "виробити" й довести до відома всіх учасників, щоб нам не довелося виконувати за них роботу. В цьому питанні слід, мабуть, орієнтуватися на російську "Енциклопедію "Слова..."

P.P.S. Прізвища тих аспірантів з нашого інституту, які мають керівників у НАН такі: Коваль, Владимірова і Трофименко. Безумовно логічно було б, якби вони склали канд. екзамен з укр. літ. не у нас, а в Інституті літ., в присутності керівників (які, я певен, їх як спеціалістів не знають, бо не брали участі і на вступних екзаменах, і від канд. іспитів усуваються). Адже ці аспіранти збираються захищати дисертації (якщо вони в них будуть!) саме в Інституті літератури НАН!.. Якщо вестимеш мову про це, будь-ласка, на мене не посилайся, бо й так плетиво провінційних інтриг навколо "науки" заїдає (про що розповім згодом).

Ще одне P.S.

Як бути з комп'ютерним набором? Адже потрібна одна форма. Може, всі статті у відредагованому (редагування слід, очевидно, робити "подвійним", – тобі і мені) вигляді будуть надсилатися тобі (в АН) і там уже відповідно набиратися на комп'ютері. Ми ж обмежимося машинописним способом. Адже в багатьох учасників підготовки словника нема відповідної техніки...

Сповісти, як бути з цією проблемою.

П.

